

VOJSKO PVO POZEMNÍHO VOJSKA V KOMPLEXNÍM PALEBNÉM NIČENÍ NEPŘÍTELE

Podle názorů velení NATO je letectvo hlavní prostředek palebné podpory vojsk. Z toho vyplývá, že bez rozbití nepřátelského leteckého uskupení na zemi i ve vzduchu není možné zabezpečit vybojování a udržení palebné iniciativy.

Jako hlavní prostředek k vedení hromadných úderů s použitím jaderných zbraní i konvenčních prostředků ničení na válčišti je v ozbrojených silách NATO předurčeno taktické letectvo. Způsob a cíle využití taktického letectva jsou dány jeho takticko-technickými vlastnostmi, kde výrazně vystupuje do popředí jeho vysoká manévrovost, možnost centralizovaného použití, aktivní vyhledávání a bezprostřední ničení zjištěných cílů.

Ve výzbroji armád NATO jsou moderní, převážně nadzvukové taktické letouny předurčené k plnění stíhacích, stíhacích bombardovacích a průzkumných úkolů. V širokém měřítku jsou zaváděny speciální bitevní letouny s mohutnou palebnou výzbrojí, určené k ničení tankových, mechanizovaných vojsk a dalších důležitých objektů na bojišti.

Téměř každý taktický letoun je schopen vést aktivní protiradiotechnickou činnost, má účinný systém výstrahy proti radio-technickým prostředkům protivníka a většina typů letadel je schopna působit za všech povětrnostních podmínek.

Inerciální radionavigační systémy umožňují, nezávisle na pozemních prostředcích, let do prostoru cíle s vysokou přesností v malých výškách. Moderní prostředky ničení umožňují vedení úderů do velké vzdálenosti. Proudové letouny mají vysokou manévrovací schopnost v širokém rozmezí výšek i rychlostí.

Bojová činnost taktického letectva se určuje druhem ozbrojeného konfliktu, způsobem jeho rozpoutání a zámyslem vedení operací. V závislosti na tom může mít jeho bojové použití charakter hromadné činnosti v rámci samostatných útočných vzdušných operací, nebo dílčí, prostorově vymezené činnosti při plnění úkolů taktické letecké podpory a taktické jaderné podpory pozemního vojska. Bez ohledu na to, zda pozemní vojsko vede útočnou či obrannou operaci, bojová činnost taktického letectva má vždy útočný ráz.

Vyčleňované bojové úsilí taktického letectva vyplývá převážně z charakteru ozbrojeného konfliktu a zámyslu vedení operace. V závislosti na nich může ve všeobecné jaderné válce bojové úsilí taktického letectva pro vybojování jaderné a vzdušné nadvlády dosahovat 60 %, v omezené válce s použitím jaderných zbraní 50 % a s použitím konvenčních zbraní 40 %. Pro taktickou leteckou podporu ve všeobecné jaderné válce se vyčleňuje bojové úsilí 10 %, v omezené válce s využitím jaderných zbraní 30 %, s použitím konvenčních zbraní 40 %. Izolaci prostoru bojové činnosti zajišťuje taktické letectvo hodnotou 10–15 % bojového úsilí, vzdušný průzkum rovněž hodnotou 10–15 % bojového úsilí.

Samostatnou kategorií nepřátelských prostředků vzdušného napadení, kterým musíme věnovat zvýšenou pozornost při organizaci a řízení protivzdušné obrany, jsou bitevní vrtulníky. Jsou významným a vysoce účinným prostředkem protitankové obrany a pro tanková uskupení i jednotky představují značnou ohrozu. Bitevní vrtulník může nést výzbroj v různých varian-

tách — kanóny, neřízené rakety, nebo protitankové řízené střely se 4—8 odpalovacími zařízeními PTRS Tow s dosahem až 3000 m a s pravděpodobností zásahu až 90 %, nebo s 6 odpalovacími zařízeními PTRS Hot s dosahem až 4000 m.

Úměrně s rostoucím významem letectva v soudobém boji a operaci je třeba hodnotit rostoucí význam protivzdušné obrany. Protivzdušná obrana jako druh bojové činnosti má nezastupitelné místo v komplexním palebném ničení, jehož cílem mimo jiné je získat iniciativu nad nepřítelem, dosáhnout palebné převahy, narušit systém obranné palby a zabezpečit nepřetržitou palebnou podporu pozemních vojsk. Dosažení palebné převahy předpokládá stále držet ve svých rukou palebnou iniciativu, předstihnout nepřítele v zahájení palby a palebného manévru, snížit efektivnost použití jeho bojových prostředků, především jaderných zbraní, letectva, dělostřelectva, protitankových prostředků atd. Kromě toho palebné převahy nemůžeme dosáhnout bez vybojování spolehlivé nadvlády ve vzduchu.

Hlavním úkolem vojska PVO v komplexním palebném ničení je zabezpečit spolehlivou a nepřetržitou protivzdušnou obranu ve všech obdobích boje a operace — nedopustit průzkum a údery prostředků vzdušného napadení nepřítele na hlavní uskupení vojsk, raketové vojsko a dělostřelectvo v palebných postaveních a letectvo na letištích. Zvláštní pozornost musí věnovat nepřetržitě a efektivně protivzdušné obraně tankového uskupení a organizaci systému palby proti bitevním vrtulníkům (palebné podpory) a bitevnímu letectvu nepřítele.

Vojsko protivzdušné obrany ničením nepřátelských prostředků vzdušného napadení, letadel, bitevních vrtulníků (palebné podpory), raket s plochou dráhou letu a dalších cílů, vzdušných výsadků a aeromobilních vojsk nepřítele ve vzduchu plní úkoly bezprostředního ničení hlavního uskupení nepřítele. Ničením vzdušného nepřítele palbou protiletadlových raket, protiletadlového dělostřelectva a údery stíhacího letectva na přístupu k bráněným vojskům a nad jejich bojovými sestavami a způsobem rozhodných ztrát nepřítele zabezpečuje zachování bojeschopnosti a volnost manévru hlavního uskupení vlastních vojsk. Touto činností vojsko PVO podstatně ovlivňuje všeobecný poměr sil.

Protivzdušnou obranu charakterizuje kvalitativně nové pojetí. Protiletadlová raketová technika rozsahem účinné působnosti a mohutností palby umožňuje organizovat pásmovou protivzdušnou obranu v účelné kombinaci s objektovou. Nasycenost bojo-

vých prostředků PVO na jednotlivých stupních velení a takticko-technické parametry moderní protiletadlové techniky vytvářejí podmínky pro organizaci jednotného palebného systému PVO, který s požadovanou účinností zabezpečuje efektivní ničení nepřátelských vzdušných cílů ve všech fázích operace, v celém pásmu bojové činnosti a ve všech výškách a při všech rychlostech.

Přenosné protiletadlové raketové komplety, organizačně začleněné u vševojskových jednotek a útvarů, jsou vysoce účinným prostředkem při ničení nízko letících cílů a bezprostřední obraně malých bodových objektů, včetně tanků a obrněné techniky. Palba je možná z místa i za pohybu, na bitevní vrtulníky v plném rozsahu parametru účinné působnosti, při přiletu i odletu.

Protiletadlové raketové komplety blízkého dosahu, jako organické prostředky vševojskových útvarů, v účelné kombinaci s malorázovými protiletadlovými prostředky, jsou určeny především k ničení nízko letících cílů a svými takticko-technickými parametry vytvářejí účinně bráněný prostor v celém pásmu bojové činnosti vševojskového útvaru. Umožňují dále vést boj se soudobými prostředky vzdušného napadení, které působí v malých až velkých výškách. Mají vysoké manévrovací schopnosti, velkou efektivnost palby a tvoří výzbroj protiletadlových útvarů vševojskových svazků.

Armádní a frontové protiletadlové raketové komplety malého a středního dosahu (rozsahem účinné působnosti) vytvářejí podmínky pro organizaci pásmové protivzdušné obrany a palebným potenciálem zabezpečují efektivní ničení nepřátelských vzdušných cílů v rozmezí malých, velkých, a stratosférických výšek.

Účast sil a prostředků vojska PVO pozemního vojska v komplexním palebném ničení nepřítele můžeme vyjádřit těmito charakteristikami:

- schopností vytvořit pásmovou protivzdušnou obranu na taktickém i operačním stupni velení, účelně kombinovanou s obranou objektovou,

- možností efektivně ničit vzdušného nepřítele palbou v podmínkách radiotechnického rušení silné intenzity,

- mobilností a průchodností terénem, které odpovídají manévrovacím možnostem bráněných vojsk,

- palebným překrytím prostorů účinné působnosti jednotlivých kategorií protiletadlových raket s cílem dosáhnout požadované účinnosti protivzdušné obrany v celém rozsahu výšek,

— funkční způsobilostí plnit úkoly bojové činnosti i ve ztížených podmínkách radiční a chemické situace,

— automatizací řízení bojové činnosti adekvátní základním parametřům prostředků vzdušného napadení nepřítele.

Významnou charakteristikou bojového a operačního použití sil a prostředků vojska PVO je nepřetržitost palebné činnosti v průběhu příprav i vedení boje a operace. Nepřetržitost protivzdušné obrany je jedním ze základních kritérií její účinnosti a podstatnou měrou ovlivňuje zachování bojeschopnosti pozemních vojsk. Požadavek nepřetržitosti protivzdušné obrany vyplývá mimo jiné i ze skutečnosti, že v soudobé operaci, zvláště v podmínkách použití jaderných zbraní, není přímá úměrnost mezi množstvím nepřátelských letounů a hodnotou jimi způsobených ztrát, nebo stupněm snížení bojeschopnosti napadených vojsk a objektů. Obrovská ničivost soudobých zbraní, zvláště jaderných, vytváří z hlediska protivzdušné obrany z malých skupin, nebo i jednotlivých nepřátelských letounů, objekt ničení prvního pořadí, protože jde o prostředek dopravy jaderné zbraně na cíl. Z toho důvodu protivzdušná obrana musí důsledně zabezpečit obranu pozemních vojsk a ostatních objektů v době přípravy i vlastního vedení boje a operace.

Rozdělení sil a prostředků při organizaci protivzdušné obrany v **prvním období** komplexního palebného ničení nepřítele musí zabezpečit spolehlivou protivzdušnou obranu vojsk ve výchozích prostorech, raketového vojska a dělostřelectva v palebných postaveních a letectva na letištích. Současně musí zabezpečit rychlé rozvinutí prostředků PVO a jejich pohotovost k zahájení palby při rozvinování hlavních sil do praporních proudů, předbojových a bojových sestav.

V tomto období je plně rozvinutý systém průzkumu, paleb a velení na operačním stupni. Frontové a armádní protiletadlové raketové prostředky umožňují organizovat zónální systém palby, ničit všechny soudobé nepřátelské prostředky od přizemních do stratosférických výšek. Prostory účinné působnosti umožňují ničit vzdušného nepřítele na přístupech k bráněným vojskům. Stíhací letectvo frontu ničí nepřátelské letectvo před zónou palby protiletadlových raket a na bocích.

Protiletadlové raketové a protiletadlové dělostřelecké pluky vševojskových svazků v závislosti na konkrétní situaci během přesunu svazků se mohou včas rozvinout ve stanovených prostorech a bránit plnou hodnotou dělostřelectva a raketové pro-

středky rozvinuté v palebných postaveních. Je také možné, aby část sil se přesunovala v proudech vojsk a rozvinula se v souladu se vzniklou situací. V každém případě musí být v pohotovosti k odrazení úderů vzdušného nepřítele při rozvinování hlavních sil do bojových sestav a v tomto období odrážet úderů nepřátelských letectva plnou hodnotou.

Organické prostředky vševojskových pluků se začleňují do praporních proudů. Hlavní úsilí se soustřeďuje na obranu praporů prvního sledu a velitelská stanoviště pluků.

Čety (družstva) přenosných protiletadlových raketových kompletů a baterie 30mm PldvK se začleňují do bojových sestav s cílem vytvořit jednotný souvislý systém palby za přesunu a k zabezpečení rozvinutí vojsk zvláště proti nízké letícím cílům a bitevním vrtulníkům.

Náčelník PVO divize musí zabezpečit nepřetržitou informaci všech sil a prostředků divize o vzdušném nepříteli, především o nízké letících cílech, a centralizované velení s využitím automatizovaných prostředků velení.

V období **palebné přípravy útoku** síly a prostředky vojska PVO jsou rozvinuté v palebných postaveních a na stanovištích, vedou intenzivní průzkum vzdušného nepřítele, ničí letouny a bitevní vrtulníky, brání úderná uskupení vojsk a letiště. Palebné možnosti protiletadlových raket a protiletadlového dělostřelectva umožňují vytvořit spolehlivý zónální systém s mnohonásobným překrytím ve všech výškách, od přízemních až do stratosférických.

Při útoku na přední okraj nepřítele protiletadlové prostředky přímé obrany musí zabezpečit nepřetržitost protivzdušné obrany s postupem tankových jednotek.

V období **palebné podpory útoku a palebného doprovodu vojsk za útoku v hloubce** je důležité nedopustit rozptýlování sil PVO. Hlavní úsilí je nutné soustředit na obranu úderného uskupení, na obranu druhých sledů a záloh při jejich zasazení do srazení, boje apod. Protivzdušná obrana musí být nepřetržitá. Palebné prostředky nesmí zaostávat za vojsky na větší vzdálenosti, než je efektivní dálka palby. Změnu palebných postavení protiletadlových raketových kompletů v podmínkách zónální obrany řídí starší náčelník. Velitelé jednotek v bezprostředním styku s bráněnými vojsky hodnotí situaci a dávají návrhy na přemístění palebných baterií. Přemísťování se uskutečňuje po bateriích. Každá baterie může zahájit svinování až po dosažení pohotovosti k palbě předcházející baterie.

Vysoké tempo útoku staví před síly a prostředky PVO zásadní otázku jejich včasného přemístování současně s postupem bráněných vojsk, bez snižování bojové pohotovosti a bez narušení součinnosti se stíhacím letectvem. Soudobé palebné prostředky vojska PVO těmito požadavkům plně odpovídají. Doby svinutí a rozvinutí palebných baterií představují hodnoty řádově několik minut. Stejně rychle je nutné přemístit i prostředky průzkumu na nové stanoviště, aby radiolokační pole mělo co největší dosah před bráněná vojska.

Jestliže dojde k oslabení protivzdušné obrany úderného uskupení v důsledku ztrát protiletadlových raketových útvarů, je nutné v těchto prostorech zvýšit intenzitu bojové činnosti stíhacího letectva.

K zabezpečení nepřetržitosti PVO prvního sledu můžeme přemístit vojska PVO takto:

- celý útvar při zaujetí stanovené čáry vlastními vojsky,
- postupně jednotky při zabezpečování nepřetržitosti PVO útvarem,
- společně s bráněnými vojsky v jejich bojových, předbojových a pochodových sestavách v pohotovosti a zahájení palby za pohybu, z krátké zastávky anebo s rozvířením.

V rozhodujících etapách operace (boje) organizujeme protivzdušnou obranu tak, abychom vytvořili jednotný (zonální) systém PVO. Nezávisle na vytvoření zonálního systému PVO organizujeme přímou protivzdušnou obranu organickými prostředky, hlavně v malých výškách. Boj s nízkou letícími cíli bude v průběhu útoku vždy velmi úporný.

Pro naše pronikající tankové jednotky jsou mimořádně nebezpečné bitevní vrtulníky (palebné podpory), vyzbrojené PTRS. Při boji s vrtulníky je třeba mít neustále na zřeteli, že mohou působit ve výškách 15 až 30 m a že budou v prostoru účinné palby řádově jen desítky sekund. Za tuto krátkou dobu jednotka PVO musí cíl (vrtulník) zjistit, zamířit na něj a zahájit palbu. K tomu je nutné organizovat nepřetržitý průzkum a udržovat prostředky PVO v nejvyšším stupni pohotovosti k vedení palby. Je velmi důležité správně určit na základě vyhodnocení terénu a situace, na jakých čarách je možné očekávat činnost bitevních vrtulníků. Nejsložitější je ničení vrtulníků, které vedou palbu z prostoru nad našimi vojsky. Zde sehraávají významnou úlohu velitelé děl a družstev. Musí pečlivě vyhodnocovat možnosti přírodního maskování, které využívají vrtulníky a včas určovat prvky střelby podle orientač-

ních bodů v terénu. Organické prostředky vševojskových svazků jsou schopné ničit bitevní vrtulníky v závislosti na konkrétní situaci do vzdálenosti 5 až 6 i více kilometrů.

Důležitým úkolem vojska PVO v komplexním palebném ničení nepřítele bude organizace palebného systému PVO při překonávání vodních překážek. Mimořádnou úlohu, zvláště při překonávání vodní překážky z chodu, bude sehraovat posílení protivzdušné obrany.

I když přijmeme opatření, aby nedocházelo ke zbytečnému nahromadění vojsk a techniky na přístupech k řece, vojska na vodní překážce budou vždy vhodným cílem pro úder vzdušného nepřítele. Nepřítel může v širokém měřítku používat bitevní letectvo a vrtulníky, vyzbrojené PTRS k ničení našich tankových a mechanizovaných vojsk při překonávání vodní překážky a při vyjití na nepřátelských břeh. S cílem ničit vzdušného nepřítele před splněním úkolu, tj. před bombardováním a odpálením raket na naše vojska, se vnější hranice účinné působnosti prostředků PVO vysunuje co nejdále do hloubky obrany nepřítele. To vyžaduje vyhodnotit terén, palebná postavení zaujmát co nejbliže u řeky, ovšem tak, aby naše prostředky nebyly vystaveny přímé palbě pozemních prostředků nepřítele. Příslušní náčelníci a štáby musí při organizaci PVO včas zplňovat manévry armádních (frontových) prostředků a zabezpečit záměnu plukovních prostředků divizními a divizních armádními, aby postupující vojska nezůstala bez protivzdušné obrany a nebyla vystavena úderům nepřátelského letectva a bitevních vrtulníků, zvláště z malých a středních výšek.

Závažným prvkem soudobých operací je použití operačních manévrujících skupin. Vzhledem k jejich vysoké úderné a palebné síle a schopnosti samostatně řešit v operační hloubce složité operačně taktické úkoly, je zde logický požadavek věnovat zvýšenou pozornost i jejich protivzdušné obraně.

Protivzdušná obrana operační manévrující skupiny, jako nedílná součást komplexního palebného ničení nepřítele, se organizuje v prostoru soustředění a ve vyčkávacím prostoru, za přesunu, na čáře zasažení do boje a v průběhu vedení boje v hloubce nepřátelské obrany.

V prostoru soustředění a ve vyčkávacím prostoru se zabezpečuje protivzdušná obrana celkovým systémem PVO armády nebo frontu, organickými prostředky OMS a střelem frontového letectva ve vzduchu.

Za přesunu se uskutečňuje celkovým systémem PVO armády nebo frontu a řazením organických prostředků PVO do pochodové sestavy útvarů. K protivzdušné obraně na čáře zasazení se vyčleňují armádní protiletadlové raketové útvary a protiletadlové raketové útvary sousedních divizí stanoveným úsilím. Protivzdušná

obrana OMS v hloubce se zabezpečuje organickými prostředky, popř. posilovými, vyčleněnými starším náčelníkem, a stíhacím letectvem.

Zvýšenou pozornost je třeba věnovat otázkám materiálně technického zabezpečení — zvláště vysoké pohyblivé zásobě protiletadlových raket, munice PLD a PHM.

Vojsko protivzdušné obrany pozemního vojska v procesu komplexního palebného ničení plní složité úkoly. Složitost úkolů vyplývá z charakteru bojové činnosti vzdušného nepřítele, z rychlých dynamických změn ve složité vzdušné situaci v podmínkách silného radiotechnického rušení. V období palebné přípravy a palebného zabezpečení útoku hlavní uskupení vojsk je na přesunu, rozvíjí se do praporečnických, rotních proudů, předbojových a bojových stavů. RVD je rozvíjeno v palebných postaveních a plní úkoly v komplexním palebném ničení. V období palebné podpory útoku a palebného doprovodu v útoku jsou bráněná vojska v pohybu. Této neustále se měnící vzdušné a pozemní situaci musí odpovídat uskupení vojska PVO, jeho systém průzkumu, palby, velení a vysoká bojová pohotovost k plnění palebných úkolů. Pro-

tivzdušná obrana ve všech obdobích musí být zplánovaná a organizovaná v souladu s rozhodnutím vševojskového velitele a v úzké součinnosti s vševojskovým štábem RVD, letectva a REB. Jedině za tohoto předpokladu může protivzdušná obrana úspěšně ničit vzdušného nepřítele, způsobit mu rozhodné ztráty a nedopustit jeho vzdušný průzkum a úder na bráněná vojska.

Soudobé vojsko PVO má všechny předpoklady k úspěšnému splnění úkolů v komplexním palebném ničení nepřítele. Nezbytným předpokladem úspěšné protivzdušné obrany je úzká součinnost se všemi silami a prostředky v procesu plánování, organizace a plnění úkolů v komplexním palebném ničení. V tomto směru budeme zdokonalovat přípravu velitelů, štábů, útvarů a jednotek vojska PVO.